

KATHERINE MAY

IERNILE
SUFLETULUI

Despre tihnă și refugiu în perioade dificile

Traducere din limba engleză și note de
ANDREEA CĂLIN

ORION

Pentru toți cei care și-au trăit iernile sufletești¹

---

¹ În limba engleză, substantivul *winter* („iarnă”) poate fi folosit și ca verb, de unde și titlul original al cărții, *Wintering*, dar nu neapărat cu sensul de „hibernare” sau „iernare”. Acțiunea pe care o descrie verbul, mai ales în această carte, este aceea de a trece conștient prin perioadele dificile ale vieții, de a-ți asuma un moment sau o perioadă în care lucrurile nu merg bine (din varii motive și pe diferite planuri ale existenței), de a-l parcurge atent și învățând ceva din experiența aceasta. Pe parcursul cărții, traducerea în română încearcă să aproximeze acest sens (imposibil de redat ca atare) prin expresii precum „trăirea iernii” sau „iarna sufletească”.

„Peste pământul presărat cu petice de zăpadă pe jumătate topită
Ciorile îngândurate din cuiburile lor au croncănit
Și au văzut din vârful ulmilor, delicată ca florile ierbii,
Ceea ce noi, de jos, nu puteam vedea, Iarna trecând.“

Edward Thomas, „Dezghet“¹

---

¹ În orig., „Over the land freckled with snow half-thawed/ The speculating rooks at their nests cawed/ And saw from elm-tops, delicate as flowers of grass,/ What we below could not see, Winter pass.“ - Edward Thomas, „Thaw“.

PROLOG
SEPTEMBRIE

VARĂ INDIANĂ

Unele ierni se petrec în plin soare. Aceasta anume și-a făcut apariția într-o zi luminoasă de început de septembrie, cu o săptămână înainte de aniversarea mea de patruzeci de ani.

Petreceam cu prietenii pe plaja Folkestone, care se întinde în Canalul Mânecii de parcă ar vrea să atingă Franța. Era începutul unei perioade de două săptămâni de prânzuri și băute care speram că mi-ar permite să evit o petrecere și m-ar ajuta să pășesc în siguranță în următorul deceniu de viață. Acum, fotografiile pe care le am din acea zi par absurde. Teribil de conștientă de senzația propriei deveniri, am făcut instantanee cu orașul de pe litoral scăldat în căldura unei veri indiene. Spălătoria automată cu un aer vintage, pe lângă care am trecut pe drumul dinspre parcare. Căsuțele în culori pastelate care se întind de-a lungul coastei. Copiii noștri sărind peste valuri împreună, bălăcindu-se cu picioarele într-o mare de un turcoaz imposibil. Înghețata Gypsy Tart pe care am mâncat-o în timp ce se jucau.

Nu există fotografii cu soțul meu, H. Asta nu e neapărat ceva ieșit din comun: fotografiile pe care le fac, iar și iar, sunt cu fiul meu, Bert, și cu marea. Dar ce e ciudat este golul din jurnalul fotografic începând cu acea după-amiază, până când, două zile

mai târziu, apare o fotografie cu H pe un pat de spital, zâmbind forțat la poză.

Pe malul idilic al mării, H se plângea deja că se simte rău. Asta nu însemna mare lucru; am descoperit că să fii părinte al unui copil mic aduce o succesiune lungă de microbi în casă, microbi care provoacă dureri în gât, și eczeme, și nasuri înfundate, și dureri de stomac. H nici măcar nu se plângea prea tare. După un prânz pe care nu a putut să-l mănânce, ne-am plimbat până la locurile de joacă din vârful falezelor. H a dispărut o vreme. L-am făcut lui Bert o fotografie jucându-se într-o groapă de nisip, cu o sfoară din alge legată de fundul pantalonilor ca o coadă. Când H s-a întors, mi-a spus că vomitase.

„Ah, nu!” îmi aduc aminte că am spus, încercând să empatizez cu el, deși în sinea mea mă gândeam cât de enervantă era treaba asta. Urma să ne scurtăm excursia din ziua aceea și să ne ducem înapoi acasă, și apoi probabil că va trebui să doarmă ca să-i treacă. Se ținea de burtă, dar, având în vedere contextul, asta nu părea foarte îngrijorător. Nu mă grăbeam deloc să plec și probabil că asta se vedea pentru că-mi aduc aminte foarte clar ce șoc am avut când prietenul nostru – unul dintre cei mai vechi prieteni, pe care-l cunoșteam de când eram elevi – m-a atins pe umăr și mi-a spus:

– Katherine, cred că lui H îi e foarte rău.

– Pe bune? am spus eu. Chiar ți se pare?

M-am uitat și l-am văzut pe H strâmbându-se, cu fața lucind de sudoare. Am spus că mă duc să aduc mașina.

Până am ajuns acasă, credeam în continuare că nu e mai mult decât un episod de norovirus.¹ H s-a culcat și eu am încercat să-i gădesc lui Bert ceva de făcut, dacă tot fusese văduvit de după-amiaza lui pe plajă. Dar, două ore mai târziu, H m-a chemat sus și l-am

¹ Norovirus este denumirea dată unui grup de virusuri care provoacă gastroenterita acută, o infecție contagioasă la nivelul stomacului și intestinelor.

găsit îmbrăcându-se. „Cred că trebuie să merg la spital”, a spus el. Am fost așa de surprinsă, încât am râs.

H stătea într-un scaun de plastic din sala de așteptare cu o canulă în mână, arătând groaznic. Era sâmbătă noaptea. Locul era plin de jucători de rugby care-și admirau degetele rupte, de bețivi cu fețe tăiate și bătrâni cocoșați în scaune cu rotile, pe care îngrijitorii lor refuzau să-i ducă înapoi la aziluri. Îl lăsasem pe Bert la vecini și promisesem c-o să mă întorc în vreo două ore, dar curând le scriam un mesaj să-i întreb dacă nu i-ar deranja să-l țină peste noapte. Când l-am lăsat pe H acolo, era deja trecut de miezul nopții și tot nu-l mutaseră încă într-un salon.

M-am dus acasă și n-am dormit. Când m-am întors a doua zi de dimineață, am aflat că situația se agravase. H era confuz și ardea din cauza febrei. Durerea se agravase peste noapte, mi-a spus el, dar când ajunsese la un nivel maxim, asistentele medicale făceau schimbul de tură, așa că nimeni nu-i putuse da medicamente ca s-o facă suportabilă. Apoi i-a explodat apendicele. A simțit asta. A urlat în agonie, doar ca să fie certat de asistenta-șefă pentru că era obraznic și făcea scandal. Bărbatul din patul de lângă el a trebuit să se ridice să-i susțină cauza; ne-a vorbit din spatele perdelelor, spunând: „L-au lăsat într-o stare cumplită, bietul om.”

Tot nu era niciun semn că va fi operat. Lui H îi era frică.

După asta, mi s-a făcut și mie frică. Mi se părea că ceva periculos și cumplit se întâmplase când îmi abandonasem postul. Și încă se mai întâmpla; asistentele și doctorii păreau să plutească de colo-colo, de parcă nu era nicio grabă, de parcă un om ar trebui să stea relaxat și să lasă organele interne să-i explodeze fără niciun oftat. Deodată am simțit, furioasă, că aș putea să-l pierd. Era evident că avea nevoie de cineva să stea la capul patului și să-l apere, așa că asta am făcut. M-am înființat acolo, ignorând orele de vizită, iar când durerea a devenit insuportabilă, m-am

ținut după asistenta-șefă până l-a ajutat. De obicei mi-e prea jenă și să-mi comand singură pizza, dar asta era ceva diferit. Eram cu contra lor, suferința soțului meu contra programului lor rigid. Nu aveam de gând să mă dau bătută.

Am plecat la nouă în acea seară și am sunat o dată pe oră până când a intrat în siguranță în sala de operație. Nu-mi păsa că sunt enervantă. Apoi am stat trează până când a ieșit din operație și am auzit că se simte bine. După care nu am putut să dorm. În astfel de momente, somnul pare o cădere; te scufunzi într-un întuneric luxuriant, doar ca să te trezești din nou tresărind, holbându-te la întuneric de parcă ai putea discerne ceva în noaptea densă. Singurele lucruri pe care le-am putut găsi erau propriile mele frici: realitatea insuportabilă a suferinței sale și groaza de a rămâne fără el.

Am stat de veghe toată săptămâna, între dusul și luatul copilului de la școală. Am fost acolo când chirurgul a explicat proporția infecției într-un mod care se apropia de starea de evlavie; am fost acolo să-mi fac griji că lui H nu-i scădea temperatura, iar nivelurile de oxigen din sânge nu reveneau la normal. L-am ajutat să facă plimbări lente prin secție și l-am privit dormind după aceea, câteodată așipind în mijlocul unei propoziții. L-am pus haine curate și i-am adus cantități minuscule de hrană ca să mănânce. Am încercat să liniștesc temerile lui Bert referitoare la tatăl său care era legat de atât de multe fire, și tuburi, și echipamente ce scoteau sunete ascuțite.

Undeva, în mijlocul catastrofei, s-a deschis un spațiu. Erau ore pe care le petreceam conducând la spital de acasă sau de la spital acasă; stând la capul patului lui H în timp ce el dormita; așteptând la cantină cât timp se schimbau ținutele. Zilele mele erau în același timp tensionate și lente. Trebuia mereu să fiu undeva, trează și atentă, dar devenisem totodată și inutilă, o intrusă. Mi-am petrecut o mulțime de timp privind în jurul meu,

întrebându-mă ce să fac, mintea mea străduindu-se să ordoneze aceste experiențe noi, să găsească un context pentru ele.

Și, în tot spațiul acela, deodată mi s-a părut inevitabil că asta avea să se întâmple. Un uragan ciudat, irezistibil, făcea deja dezastre prin viața mea, iar asta era doar una dintre urmele sale. Doar cu o săptămână în urmă îmi dădusem preavizul pentru jobul meu de lector universitar, în speranța de a găsi o viață mai bună dincolo de stresul permanent și de vuietul vieții universitare contemporane. Și iată-mă acum, luându-mi concediu de îngrijire a unui bolnav în săptămânile aglomerate de la începutul semestrului. Nu era nicio îndoială că puneam la încercare răbdarea tuturor, dar nimeni altcineva n-ar fi putut rezolva dezastrul ăsta.

În plus, tocmai publicasem prima mea carte din ultimii șase ani și mai aveam un termen-limită care se apropia. Fiul meu revenise doar de curând la școală după lunga vacanță de vară, și aveam toate îngrijorările materne obișnuite cu privire la capacitatea lui de a face față provocărilor clasei întâi. Schimbarea avea loc, iar în preajma mea se afla și verișoara ei, moartea inevitabilă, care nu doar că-mi bătea la ușă, ci, mai degrabă, o doboră asemenea unei forțe teribil de brutale, în afara oricărei legi.

La aniversarea mea de treizeci de ani, reușisem să dau buzna nechemată la un priveghi. Stabilisem să mă văd cu o prietenă la o cărciumă și am făcut gafa de a intra doar ca să descopăr că fusese rezervată pentru masa de pomenire după o înmormântare irlandeză. Toată camera era decorată în negru și o formație cânta într-un colț – două tinere la lăute, interpretând cântece populare. Bineînțeles că ar fi trebuit să mă întorc și să ies, dar îmi făceam griji că atunci nu avea să mă găsească prietena mea, și afară ploua. M-am gândit că puteam doar să pândesc aproape de ușă și să încerc să rămân neobservată. De fapt, nu știu ce a fost în capul meu; orice persoană rezonabilă ar fi plecat și ar fi trimis un mesaj pe telefon. Dar am rămas și m-am gândit că ăsta e

norocul meu – un soi de vestitor al morții care să marcheze finalul tinereții mele de la douăzeci de ani.

Situația s-a agravat când a ajuns prietena mea și a devenit evident că semăna extraordinar de mult cu una dintre membrele formației, care, la momentul respectiv, se retrăsese în culise. Asta nu era doar părerea mea, se pare că și familia decedatului o confundase cu scripcarul acum dispărut. Prietena mea a fost îmbrățișată, i s-a strâns mâna, a fost bătută pe spate și s-a insistat categoric să rămână să bea ceva. Pentru că nu avea nici cea mai vagă idee ce se întâmpla și a presupus, am aflat cu mai târziu, că asta era doar ospitalitatea caldă a irlandezilor, a fost de acord și a reușit chiar să fenteze întrebări despre talentul ei muzical cu ceea ce a părut a fi modestie, dar, de fapt, era negare totală. Am reușit să plecăm doar pentru că aveam bilete la teatru care au putut demonstra, fără urmă de îndoială, că trebuia să ajungem în altă parte.

Tot episodul a avut un aer de farsă shakespeariană, pusă în scenă doar pentru mine. Dar, privind retrospectiv, a fost o palidă alinare. Am trecut pragul aniversării mele de patruzeci de ani cu H proaspăt ieșit din spital și toate petrecerile anulate. La zece seara, Bert m-a chemat sus și a vomitat instantaneu pe mine. Peste noapte a fost în regulă. Dar, până atunci, nu mai conta, pentru că oricum renunțasem să mai dorm. Ceva se schimbase deja.

În țesătura realității cotidiene mai există rupturi și câteodată se deschid și cazi prin ele altundeva. Un Altundeva care se scurge într-un ritm diferit de aici și acum, unde toți își văd de treburile lor. Un Altundeva unde trăiesc fantome ascunse vederii și abia zărite de persoane din lumea reală. Un Altundeva care funcționează într-un ritm decalat, așa că nu prea poți să îți pașul. Poate că oricum eram pe marginea prăpastiei spre Altundeva; dar acum am căzut prin plasă, la fel de simplu și de discret ca

praful care se mută de colo-colo pe podca. Am fost surprinsă să descopăr că mă simțeam acasă acolo.

Începuse iarna.

Cu toții ne trăim iarna sufletească la un moment dat, iar unii și-o trăiesc la nesfârșit.

Iarna sufletească este un anotimp petrecut în frig. E o perioadă nefertilă din viață, când ești separat de lume, te simți respins, tras pe o linie moartă, blocat în evoluție sau distribuit în rolul unui străin. Poate este cauzată de o boală sau de un eveniment din viață, cum ar fi o pierdere sau nașterea unui copil; poate vine dintr-o umilire sau dintr-un eșec. Poate ești într-o perioadă de tranziție și ai alunecat temporar între două lumi.

Unele ierni sufletești se furișează mai lent pe la spatele nostru, însoțind moartea anticipată a unei relații, responsabilitățile, tot mai apăsătoare, de îngrijire a părinților care îmbătrânesc, picătura chinezească a pierderii încrederii în sine. Unele sunt îngrozitor de neașteptate: descoperi într-o zi că abilitățile tale sunt considerate depășite, compania pentru care ai lucrat a dat faliment și partenerul tău e îndrăgostit de altcineva. Indiferent cum apare, iarna sufletească e, de obicei, involuntară, însingurată și profund dureroasă.

Dar mai e și inevitabilă. Ne place să ne imaginăm că e posibil ca viața să fie o vară eternă și că am eșuat esențial în a realiza acest lucru în ceea ce ne privește. Visăm la un habitat ecuatorial, de-a pururi aproape de soare, mereu în plin sezon. Dar viața nu e așa. Din punct de vedere emoțional, suntem înclinați spre veri sufocante și ierni apăsătoare și întunecate, spre scăderi bruște de temperatură, spre lumină și umbră. Chiar dacă, printr-un autocontrol și noroc extraordinare, am reuși să ne controlăm sănătatea și

fericirea pe tot parcursul vieții, tot nu am putea evita iarna. Părinții noștri ar îmbătrâni și ar muri; prietenii noștri ne-ar trăda uneori; uneltirile lumii ar ajunge într-un final să ne doboare. Undeva, pe parcurs, am da greș. Iarna ar intra tăcută în scenă.

Am învățat de tânără să-mi trăiesc iarna sufletească. Fiind una dintre multele fete de vârsta mea al cărei autism nu a fost diagnosticat, mi-am petrecut în permanență copilăria afară, în frig. La șaptesprezece ani, m-a lovit o depresie atât de profundă, încât m-a imobilizat luni de zile. Eram convinsă că n-o să-i supraviețuiesc. Eram convinsă că nu vreau să-i supraviețuiesc. Dar, undeva acolo, în profunzime, am găsit sămânța dorinței de a trăi, iar tenacitatea ei m-a surprins. Mai mult decât atât, m-a făcut să fiu ciudat de optimistă. Iarna mă decolorase, mă sfărtecuse complet. În tot albul acela, am văzut șansa de a mă reinventa. Căindu-mă pe jumătate, am început să construiesc un alt gen de persoană: una care uneori se purta urât și care nu făcea întotdeauna ce trebuia și a cărei inimă imensă și prostuță o făcea să pară că suferă la nesfârșit, dar și una care merita să fie aici, pentru că acum avea ceva de oferit.

Ani de zile, spuneam oricui era dispus să asculte: „Am avut o cădere nervoasă la șaptesprezece ani.“ Majoritatea oamenilor se simțeau jenați când auzeau asta, dar unii erau recunoscători să descopere un filon comun în povestea lor și a mea. Oricum, credeam cu convingere că ar trebui să vorbim despre lucrurile astea și că eu, pentru că învățasem niște strategii, ar trebui să le împărtășesc. Asta nu m-a salvat de alte și alte căderi, dar, de fiecare dată, pericolul se micșora. Am început să-mi simt iernile sufletești: să le anticipez lungimea și anvergura, cât de dificile aveau să fie. Știam că nu durau la nesfârșit. Știam că trebuia să găsesc cea mai bună cale de a le traversa până la primăvară.

Îmi dau seama că sfidez convențiile sociale. Perioadele în care nu ne mai sincronizăm cu viața de zi cu zi rămân un subiect

tabu. Nu suntem crescuți ca să ne recunoaștem iernile sufletești sau să le conștientizăm caracterul inevitabil. În schimb, avem tendința să le percepem ca pe o umilință, ceva ce ar trebui ascuns vederii ca să nu șocăm lumea prea tare.

Arborăm în public o figură curajoasă și jelim în particular; ne prefacem că nu vedem durerea altora. Tratăm fiecare iarnă sufletească precum o anomalie jenantă care ar trebui ascunsă sau ignorată. Asta înseamnă că am transformat în secret un proces cât se poate de banal și, ca atare, le-am acordat celor care-l îndură un statut de paria, obligându-i să se retragă din viața de zi cu zi pentru a-și ascunde eșecul. Pentru asta plătim un preț uriaș. Iarna sufletească aduce cu ea unele dintre cele mai profunde și revelatorii momente din experiența umană, iar înțelepciunea aparține celor care și-au trăit iernile.

În lumea noastră contemporană, mereu prinsă cu multe treburi, încercăm întruna să amânăm instalarea iernii sufletești. Nu-i îngăduim niciodată să se facă simțită pe deplin și nici nu avem curajul de a recunoaște că ne-a răvășit.

O trăire a unei aspre ierni sufletești ne-ar face bine câteodată. Trebuie să încetăm să mai credem că aceste perioade din viața noastră sunt cumva prostești, un eșec al nervilor, o lipsă de voință. Trebuie să ne oprim din încercarea de a le ignora sau de a le da deoparte. Sunt reale și cer ceva de la noi. Trebuie să învățăm să poftim iarna în viețile noastre.

E posibil să nu avem libertatea de a alege dacă să ne trăim iarna sufletească, dar putem alege *cum* să o trăim.

Surprinzător de multe romane și basme se petrec în zăpadă. Cunoștințele noastre despre iarnă sunt un fragment de copilărie, aproape innăscut. Toate pregătirile atente pe care le fac

animalele pentru a îndura frigul, lunile fără hrană, hibernarea și migrarea, copacii care-și scutură frunzele. Asta nu e o întâmplare.

Schimbările care se petrec iarna sunt un soi de alchimie, o vrajă făcută de creaturile obișnuite pentru a supraviețui. Pârși care se îngrașă pentru a hiberna, rândunici care migrează în Africa de Sud, copaci care incendiază în culori de foc ultimele săptămâni ale toamnei. E minunat să supraviețuiești lunilor imbelșugate ale primăverii și verii, dar iarna suntem martorii înfloririi naturii în toată splendoarea ei în vremuri de penurie.

Plantele și animalele nu se luptă cu iarna; ele nu se prefac că ea nu se întâmplă și nu încearcă să-și vadă mai departe de aceleași vieți pe care le-au trăit vara. Se pregătesc. Se adaptează. Trec prin metamorfoze extraordinare ca să supraviețuiască. Iarna este un anotimp al retragerii din lume, al resurselor limitate, al actelor de o eficiență brutală și al dispariției din câmpul vizual; dar în ea se petrece transformarea. Iarna nu este moartea ciclului vieții, ci testul său suprem.

Când nu mai tânjim după vară, iarna poate fi un anotimp superb. Lumea se umple de o frumusețe aparte și chiar și trotuarele strălucesc. E vremea reflecției și a recuperării, a refacerii lente, a organizării casei.

Să faci aceste lucruri profund demodate – să încetinești, să dilați timpul liber, să dormi suficient, să te odihnești – este acum un act radical, dar esențial. Aceasta este o răspântie pe care o cunoaștem cu toții, un moment în care trebuie să renunți la una dintre piei. Dacă faci asta, vei scoate la vedere toate acele terminații nervoase dureroase și te vei simți atât de crud, încât va trebui să ai grijă de tine o vreme. Dacă nu faci asta, atunci pielea aceea se va întări.

Este una dintre cele mai importante alegeri pe care le vei face vreodată.